

శ్రీః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీమాన్ వేంకటనాథార్యః కవితార్కికకేసరీ ।

వేదాంతాచార్యవర్యో మే సన్నిధత్తాం సదా హృది ॥

॥ ఉద్ధవ గీతా - అష్టాదశోఽధ్యాయః ॥

This document* has been prepared by

Sunder Kidambi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజమహాదేశికన్

His Holiness *śrīmad āṇḍavan* of *śrīraṅgam*

---

*This was typeset using skt, L^AT_EX, Itrans, and the **Tikanna** font.

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

॥ ఉద్ధవ గీతా - అష్టాదశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీబాదరాయణిరువాచ
స ఏవమాశంసిత ఉద్ధవేన
భాగవతముఖ్యేన దాశార్హముఖ్యః |
సభాజయన్ భృత్యవచో ముకుంద-
స్తమాబభాషే శ్రవణీయవీర్యః || 18.1 ||

శ్రీభగవానువాచ
బార్హస్పత్య స పై నాత్ర సాధుర్వై దుర్జనేరిత్యై |
దుర్క్షైర్భిన్నమాత్మానం యః సమాధాతుమీశ్వరః || 18.2 ||

న తథా తప్యతే విద్ధః పుమాన్ బాణైః సుమర్మగైః |
యథా తుదంతి మర్మస్థా హ్యసతాం పరుషేషవః || 18.3 ||

కథయంతి మహత్పుణ్యమితిహాసమిహోద్ధవ |
తమహం వర్ణయిష్యామి నిబోధ సుసమాహితః || 18.4 ||

కేనచిద్ భిక్షుణా గీతం పరిభూతేన దుర్జనైః |
స్మరతా ధృతియుక్తేన విపాకం నిజకర్మణాం || 18.5 ||

అవంతిషు ద్విజః కశ్చిదాసీదాధ్యతమః శ్రియా |
వార్తావృత్తిః కదర్యస్తు కామీ లుభోఽతికోపనః || 18.6 ||

జ్ఞాతయోఽతిథయస్తస్య వాఙ్మత్రేణాపి నార్చితాః |
శూన్యావసథ ఆత్మాపి కాలే కామైరనర్చితః || 18.7 ||

దుఃశీలస్య కదరస్య ద్రుహ్యంతే పుత్రబాంధవాః |
దారా దుహితరో భృత్యా విషణ్ణా నాచరన్ ప్రయం || 18.8 ||

తస్యైవం యక్షవిత్యస్య చ్యుతస్యోభయలోకతః |
ధర్మకామవిహీనస్య చుక్రుధుః పంచభాగినః || 18.9 ||

తదవధ్యానవిస్రన్త పుణ్యస్కంధస్య భూరిద |
అర్థోఽప్యగచ్ఛన్నిధనం బహ్వాయాసపరిశ్రమః || 18.10 ||

జ్ఞాతయో జగృహుః కించిత్ కించిద్ దస్యవ ఉద్ధవ |
దైవతః కాలతః కించిద్ బ్రహ్మబంధోర్నృపార్థివాత్ || 18.11 ||

స ఏవం ద్రవిణే నష్టే ధర్మకామవివర్జితః |
ఉపేక్షితశ్చ స్వజనైశ్చింతామాప దురత్యయాం || 18.12 ||

తస్యైవం ధ్యాయతో దీర్ఘం నష్టరాయస్తపస్వినః |
ఖిద్యతో బాష్పకంఠస్య నిర్వేదః సుమహానభూత్ || 18.13 ||

స చాహేదమహో కష్టం వృథాఽఽత్మా మేఽనుతాపితః |
న ధర్మాయ న కామాయ యస్యార్థాయాస ఈదృశః || 18.14 ||

ప్రాయేణార్థాః కదర్యాణాం న సుఖాయ కదాచన |
ఇహ చాత్మోపతాపాయ మృతస్య నరకాయ చ || 18.15 ||

యశో యశస్వినాం శుద్ధం శ్లాఘ్యాయే గుణినాం గుణాః |
లోభః స్వల్పోఽపి తాన్ హంతి శ్విత్రో రూపమివేప్పితం || 18.16 ||

అర్థస్య సాధనే సిద్ధే ఉత్కర్షే రక్షణే వ్యయే |
నాశోపభోగ ఆయాసస్త్రాసశ్చింతా భ్రమో నృణాం || 18.17 ||

స్త్రీయం హింసాన్యతం దంభః కామః క్రోధః స్మయో మదః |
భేదో వైరమవిశ్వాసః సంస్పర్ధా వ్యసనాని చ || 18.18 ||

ఏతే పంచదశానర్థా హ్యర్థమూలా మతా నృణాం |
తస్మాదనర్థమర్థాఖ్యం శ్రేయోఽర్థీ దూరతస్త్వజేత్ || 18.19 ||

భిద్యంతే భ్రాతరో దారాః పితరః సుహృదస్తథా |
ఏకాస్నిగ్ధాః కాకిణీనా సద్యః సర్వేఽరయః కృతాః || 18.20 ||

అర్థేనాల్పీయసా హ్యేతే సంరభ్ణా దీప్తమన్యవః |
త్యజంత్యాశు స్పృధో ఘ్నంతి సహసోత్సృజ్య సౌహృదం || 18.21 ||

లభ్యా జన్మామరప్రార్థ్యం మానుష్యం తద్ ద్విజాగ్ర్యతాం |
తదనాదృత్య యే సావర్థం ఘ్నంతి యాంత్యశుభాం గతిం || 18.22 ||

స్వర్గాపవర్గయోర్ద్వారం ప్రాప్య లోకమిమం పుమాః |
ద్రవిణే కోఽనుషజ్జేత మర్త్యోఽనర్థస్య ధామని || 18.23 ||

దేవర్షిపితృభూతాని జ్ఞాతీః బంధూంశ్చ భాగినః |
అసంవిభజ్య చాత్మానం యక్షవిత్రః పతత్యధః || 18.24 ||

వ్యర్థయార్థేహయా విత్తం ప్రమత్తస్య వయో బలం |
కుశలా యేన సిద్ధ్యంతి జరతః కిం ను సాధయే || 18.25 ||

కస్మాత్ సంక్లిశ్యతే విద్వాన్ వ్యర్థయార్థేహయాసకృత్ |
కస్యచిన్మాయయా నూనం లోకోఽయం సువిమోహితః || 18.26 ||

కిం ధనైర్ధనదైర్వా కిం కామైర్వా కామధైరుత |
మృత్యునా గ్రస్యమానస్య కర్మభిర్వోత జన్మదైః || 18.27 ||

నూనం మే భగవాంస్తుష్టః సర్వదేవమయో హరిః |
యేన నీతో దశామేతాం నిర్వేదశ్చాత్మనః ప్లవః || 18.28 ||

సోఽహం కాలావశేషేణ శోషయిష్యేఽంగమాత్మనః |
అప్రమత్తోఽఖిలస్వార్థే యది స్యాత్ సిద్ధ ఆత్మని || 18.29 ||

తత్ర మామనుమోదేరన్ దేవాస్త్రిభువనేశ్వరాః |
ముహూర్తేన బ్రహ్మలోకం ఖట్వాంగః సమసాధయత్ || 18.30 ||

శ్రీభగవానువాచ
ఇత్యభిప్రేత్య మనసా హ్యవంత్యో ద్విజసత్తమః |
ఉన్ముచ్య హృదయగ్రంథీన్ శాంతో భిక్షురభూన్మునిః || 18.31 ||

స చచార మహిమేతాం సంయతాత్మేంద్రియానిలః |
భిక్షార్థం నగరగ్రామానసంగోఽలక్షితోఽవిశత్ || 18.32 ||

తం వై ప్రవయసం భిక్షుమవధూతమసజ్జనాః |
దృష్ట్వా పర్యభవన్ భద్ర బహ్విభిః పరిభూతిభిః || 18.33 ||

కేచిత్త్రివేణుం జగృహురేకే పాత్రం కమండలుం |
పీఠం చైకేఽక్షసూత్రం చ కంఠాం చీరాణి కేచన || 18.34 ||

ప్రదాయ చ పునస్తాని దర్శితాన్యాదదుర్మునేః |
అన్నం చ భైక్ష్యసంపన్నం భుంజానస్య సరిత్తదే || 18.35 ||

మూత్రయంతి చ పాపిష్ఠాః స్థివంత్యస్య చ మూర్ధని |
యతవాచం వాచయంతి తాడయంతి న వక్తి చేత్ || 18.36 ||

తర్జయంత్యపరే వాగ్భిః స్తేనోఽయమితి వాదినః |
బద్నంతి రజ్జ్వా తం కేచిద్ బధ్యతాం బధ్యతామితి || 18.37 ||

క్షిపంత్యేకేఽవజానంత ఏష ధర్మధ్వజః శరః |
క్షీణవిత్ర ఇమాం వృత్తిమగ్రహీత్ స్వజనోఽఙ్గితః || 18.38 ||

అహో ఏష మహాసారో ధృతిమాన్ గిరిరాడివ |
మానేన సాధయత్యర్థం బకవద్ దృఢనిశ్చయః || 18.39 ||

ఇత్యేకే విహసంత్యేనమేకే దుర్వాతయంతి చ |
తం బబంధుర్నిరురుధుర్యథా క్రీడనకం ద్విజం || 18.40 ||

ఏవం స భౌతికం దుఃఖం దైవికం దైహికం చ యత్ |
భోక్తవ్యమాత్మనో దిష్టం ప్రాప్తం ప్రాప్తమబుధ్యత || 18.41 ||

పరిభూత ఇమాం గాథామగాయత నరాధమైః |
పాతయద్భిః స్వ ధర్మస్థో ధృతిమాస్థాయ సాత్త్వికీం || 18.42 ||

ద్విజ ఉవాచ
నాయం జనో మే సుఖదుఃఖహేతు-
ర్న దేవతాత్మా గ్రహకర్మకాలాః |
మనః పరం కారణమామనంతి
సంసారచక్రం పరివర్తయేద్ యత్ || 18.43 ||

మనో గుణాన్ పై స్సృజతే బలీయ-
స్తతశ్చ కర్మాణి విలక్షణాని |
శుక్లాని కృష్ణాన్యథ లోహితాని
తేభ్యః సవర్ణాః స్సృతయో భవంతి || 18.44 ||

అనీహ ఆత్మా మనసా సమీహతా
హిరణ్మయో మత్సఖ ఉద్విచష్టే |
మనః స్వలింగం పరిగృహ్య కామాన్
జుషన్ నిబద్ధో గుణసంగతోఽసౌ || 18.45 ||

దానం స్వధర్మో నియమో యమశ్చ
 శ్రుతంచ కర్మాణి చ సద్వ్రితాని |
 సర్వే మనోనిగ్రహలక్షణాంతాః
 పరో హి యోగో మనసః సమాధిః || 18.46 ||

సమాహితం యస్య మనః ప్రశాంతం
 దానాదిభిః కిం వద తస్య కృత్యం |
 అసంయతం యస్య మనో వినశ్యద్
 దానాదిభిశ్చేదపరం కిమేభిః || 18.47 ||

మనోవశేఽన్యే హ్యభవన్ స్మ దేవా
 మనశ్చ నాన్యస్య వశం సమేతి |
 భీష్మో హి దేవః సహసః సహియాన్
 యుంజ్యాద్ వశే తం స హి దేవదేవః || 18.48 ||

తం దుర్జయం శత్రుమసహ్యవేగ-
 మరుంతుదం తన్న విజిత్య కేచిత్ |
 కుర్వంత్యసద్విగ్రహమత్ర మర్త్యై-
 ర్మిత్రాణ్యుదాసీనరిపూన్ విమూఢాః || 18.49 ||

దేహం మనోమాత్రమిమం గృహీత్వా
 మమాహమిత్యంధధియో మనుష్యాః |
 ఏషోఽహమన్యోఽయమితి భ్రమేణ
 దురంతపారే తమసి భ్రమంతి || 18.50 ||

జనస్తు హేతుః సుఖదుఃఖయోశ్చేత్
 కిమాత్మనశ్చాత్ర హి భౌమయోస్తత్ |
 జిహ్వాం క్వచిత్ సందశతి స్వదద్భి-
 స్తద్వేదనాయాం కతమాయ కుప్యేత్ || 18.51 ||

దుఃఖస్య హేతుర్యది దేవతాస్తు
 కిమాత్మనస్తత్ర వికారయోస్తత్ |
 యదంగమంగేన నిహన్యతే క్వచిత్
 క్రుధ్యేత కస్మై పురుషః స్వదేహే || 18.52 ||

ఆత్మా యది స్యాత్ సుఖదుఃఖహేతుః
 కిమన్యతస్తత్ర నిజస్వభావః |
 న హ్యీత్మనోఽన్యద్ యది తన్మృషా స్యాత్
 క్రుధ్యేత కస్మాన్న సుఖం న దుఃఖం || 18.53 ||

గ్రహానిమిత్తం సుఖదుఃఖయోశ్చేత్
 కిమాత్మనోఽజస్య జనస్య తే వై |
 గ్రహైర్గ్రహస్యైవ వదంతి పీడాం
 క్రుధ్యేత కస్మై పురుషస్తతోఽన్యః || 18.54 ||

కర్మాస్తు హేతుః సుఖదుఃఖయోశ్చేత్
 కిమాత్మనస్తద్ధి జడాజడత్వే |
 దేహాస్త్వచిత్ పురుషోఽయం సుపర్ణః
 క్రుధ్యేత కస్మై న హి కర్మ మూలం || 18.55 ||

కాలస్తు హేతుః సుఖదుఃఖయోశ్చేత్
 కిమాత్మనస్తత్ర తదాత్మకోఽసౌ |
 నాగ్నేర్హి తాపో న హిమస్య తత్సా-
 త్కుధ్యేత కస్మై న పరస్య ద్వంద్వం || 18.56 ||

న కేనచిత్కాపి కథంచనాస్య
 ద్వంద్వోపరాగః పరతః పరస్య |
 యథాహమః సంస్మృతిరూపిణః స్యా-
 దేవం ప్రబుద్ధో న బిభేతి భూతైః || 18.57 ||

ఏతాం స ఆస్థాయ పరాత్మనిష్ఠా-
 మధ్యాసితాం పూర్వతమైర్మహర్షిభిః।
 అహం తరిష్యామి దురంతపారం
 తమో ముకుందాంఘ్రినిషేవయైవ ॥ 18.58 ॥

శ్రీభగవానువాచ
 నిర్విద్య నష్టద్రవిణే గతక్లమః
 ప్రవ్రజ్య గాం పర్యటమాన ఇత్థం।
 నిరాకృతోఽసద్భిరపి స్వధర్మా-
 దకంపితోఽమూం మునిరాహ గాథాం ॥ 18.59 ॥

సుఖదుఃఖప్రదో నాన్యః పురుషస్యాత్మవిభ్రమః।
 మిత్రోదాసీనరిపవః సంసారస్తమసః కృతః ॥ 18.60 ॥

తస్మాత్ సర్వాత్మనా తా త నిగృహీణ మనో ధియా।
 మయ్యావేశితయా యుక్త ఏతావాన్ యోగసంగ్రహః ॥ 18.61 ॥

య ఏతాం భిక్షుణా గీతాం బ్రహ్మనిష్ఠాం సమాహితః।
 ధారయంచ్రావయంచృణ్వన్ ద్వంద్వైర్నైవాభిభూయతే ॥ 18.62 ॥

॥ ఇతి అష్టాదశోఽధ్యాయః ॥